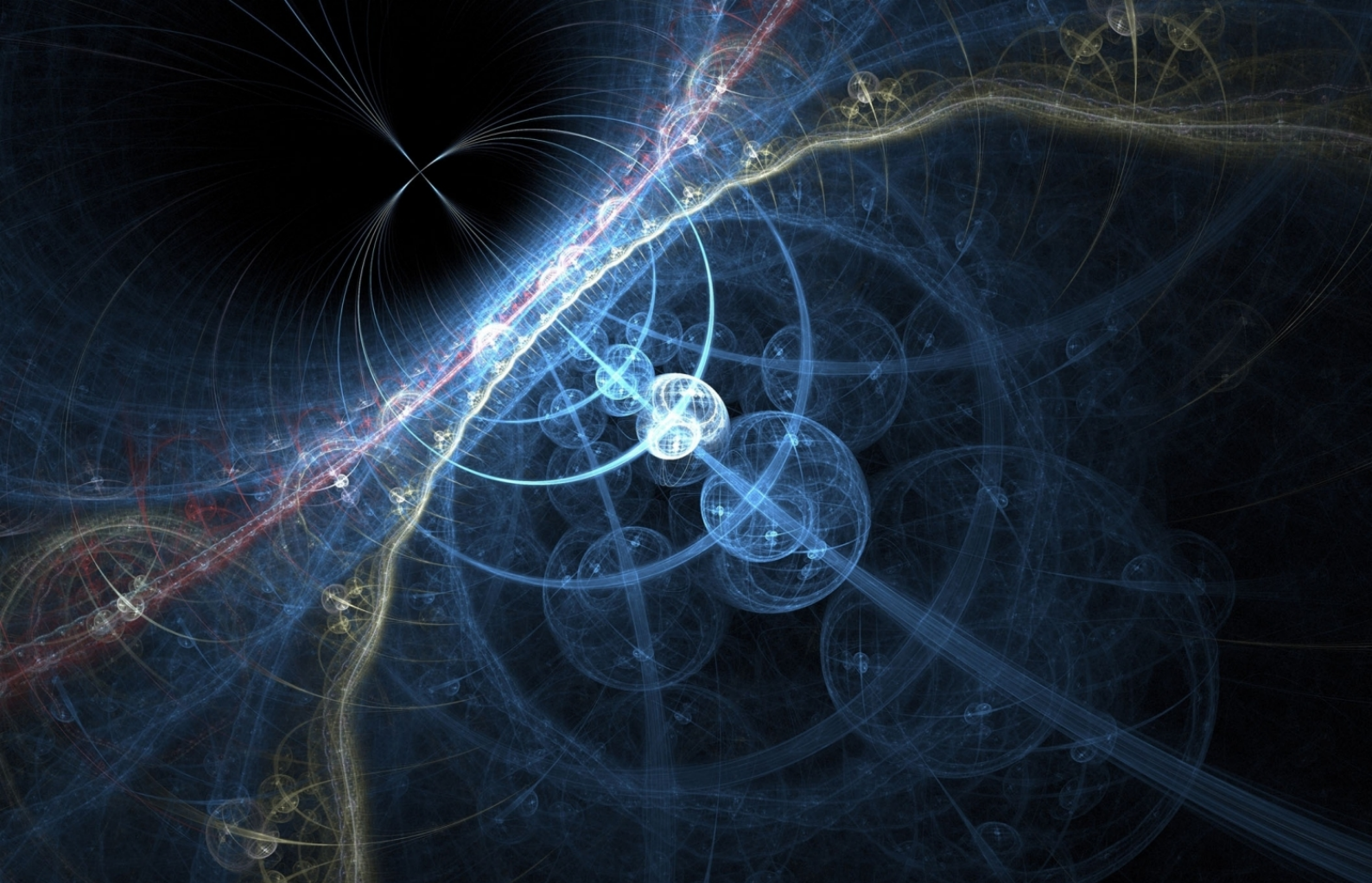

NEBESKI EKVATOR

GORDANA BENIĆ

SADRŽAJ

PTIČJA VRSTA	2
Puni krug oko Zemlje	3
Duga ekspozicija	4
Psihodelična slika	5
Nova stvarnost	6
Bunari duše	7
OPISI ZBIVANJA NA NEBU	8
Gutači zemlje	9
Hipnos u spremniku	10
Prazno zrcalo	11
Krotitelji sfera	12
Pijesak univerzuma	13
Vrtložna cesta	14
Dvostruka mjesta	15
SLIKA KOJA NEDOSTAJE	16
Planet unutarnjeg sjaja	17
Geometrija mraka	18

Sažimanje vremena	19
Sunce svijetli noću	20
Mjesta za čekanje	21
Opčinjenost nebom	22
Nulta gravitacija	23
PUTNICI MEĐU ZVIJEZDAMA	24
Pjena tamne tvari	25
Čestice nezemaljskog svijeta	26
Utvarni zidovi	27
Na tajnom mjestu	28
Prolazi u druge svjetove	29
Vječna sadašnjost	30
Obruč nerealnosti	31
Koncentrični krugovi	32
TERRAFORMERI	33
Savršeno arhivarstvo	34
Glasnici života	35
Krateri gravitacije	36
Kamen iz Rosette	37

Refleksije tamne strane	38
Fantomski blizanci	39
Druga priroda	40
APOSTOLI ELEKTRICITETA	41
U ravnini svemira	42
Crveni pomak	43
Dvojne zvijezde	44
Ni istočno ni zapadno	45
Ravnoteža vremena	46
Granično područje	47
Neobjašnjive stvari	48
U BESKRAJNOM TOKU	49
Varanje lađara	50
Efekti leptira	51
Rezonantna kutija	52
Tobogan smrti	53
U beskrajnom toku	54
Parabolični letovi	55
Galaktičko sunce	56

Vječni kalendari	57
BIJELA SVJETLOST U DAHU	58
Izvan poznate stvarnosti	59
Božanska konstanta	60
Svijet je vidljiv i nevidljiv	61
Iz nepoznatih dimenzija	62
Bijele zone	63
Beskrajni nizovi	64
Glad za snovima	65
Preko granice smrti	66
BEZVREMENI ELEMENT	67
Veliki transformatori	68
Neobičnost u svemiru	69
Plutajuće vrijeme	70
Eliksir brzine	71
Bezvremeni element	72
POGOVOR	
Tonko Maroević	73

O autorici	76
Impresum	77

Ravna i blistava zraka ekvatora presijeca nebo
Mjeri ljudske duše, određuje im nasljednike...
(pavana za nestale psihonaute)

PTIČJA VRSTA

PUNI KRUG OKO ZEMLJE

Pravi je misterij kako smo Sjena i ja odlebdjele u svemir. Dogodilo se to posve neprimjetno, u nekoj vrsti sna koji se raspada na fraktale, i može se lako usporediti s mjesečarenjem kroz beskrajne hodnike. U toj snomorici prizori se ponavljaju, nepogrešivo umnažaju i skraćuju. Krhotine se rasipaju i preslaguju u petlji vremena koja nas iznova vraća u nultu točku sjećanja. Otkad se grafitni pokrov naših snova vinuo u zrak, gibamo se sve brže kroz razbijene krugove života. Zvona katedrale, mostovi, autoceste i radioreklame rasipaju se kroz guste šumove kozmičkih vodopada. Rotiraju mrtvi gradovi zarasli u trave, pokreću se nevidljivi krateri i naplavine zvijezda.

DUGA EKSPOZICIJA

U novom i razgranatom prostoru svijet je vrsta gustog enformela. Zapamćene slike protežu se od sjevera na jug, od istoka prema zapadu. Podsjećaju na rasutu zonu nebeskoga zodijaka. Kako dati ime tajanstvenoj pojavi bezdana? Nebo je tekuća tvar, granična forma bez gustoće i volumena. Iskre otvorenog elektriciteta kreću se prema tami što pulsira u mutnoj plazmi. U prividnom paradoksu pitamo se gdje će pasti čvrsti šiljci meteorske prašine što se gomila u težnji za cjelinom svih ulomaka. Iskusni astrolog u tome može prepoznati silinu vatrenoga konja, kobni nagon što se širi u ritmu disanja.

PSIHODELIČNA SLIKA

Vjerovala smo da je taj plamen veoma uzbuđljiv, a planet tako mlad s druge strane crvotočine. Tada smo vidjele da nedostaju milijuni godina u blistavom korijenju zvijezda. Odvojene od vanjskoga svijeta kružimo u mjehurićima plazme. U valovitim snovima lebdimo nad geizirima i dubokim kraterima, raspršene među naše nepojmljive pretke. Pokušale smo preostale dijelove zemlje prenijeti u staklenike, uzorke iz rastaljena tla složiti prema bojama života. Razvrstati ih poput nejasnih slika, odvojiti od svemirskog otpada, ioniziranog smeća. Kada su svi geni pobrojeni, sakupljeni su kao suhoparne gusjenice. Na rahloj podlozi izrasla je naša kozmologija, blistava metafora prvoga života.

NOVA STVARNOST

Kad je Zemlja zaiskrila poput lubanje optočene draguljima, niz mrežu kozmičkog pauka prizori su uronili u žarku pustoš. Kroz maglene oblake svijetle razlomljeni lukovi i raskošne arabeske, nejasne simetrije koje su možda u vezi sa zvijezdama. U nezemaljskom sjaju duhovi trepere nad modrom lavandom, u srcima kitova razbijene su molekule i formule tajanstva. Tamo gdje se lomno tlo glasa topotom antilopa, iz dana u dan otkrivamo nove dimenzije. Utvare, primati i stvorenja neba sve snažnije udaraju o granitne zidove. Kroz maglicu Feniks skončat će naš vrutak prašine, rasuti se u brzom pokretu i nepodnošljivoj čežnji.

BUNARI DUŠE

U tami svemira, s osjećajem da u sebi носиš još jednu dušu, možeš proći kroz oceane žive tvari. Bešumno i lako kao što magnetske zrake prolaze kroz zidove. U tome ima čudesne ljepote i dodatnoga bljeska. Zrakasti beskraj pluta kroz arterije tek rođenih zvijezda. Na obodu hladne mrlje gomilaju se snovi magova geografije. U zrnatom sjaju mjesečine nasukavaju se crni kitovi, a na trasama za protok putnika rasipa se svijet protjeran iz vremenskoga stroja.

OPISI ZBIVANJA NA NEBU

GUTAČI ZEMLJE

Kada je Sunce u zenitu, veliki Saturnov mjesec Titan
prekriva se oblacima, samo vrhovi magle isijavaju aure
ledenih prstenova. U čudnom sjaju ne jenjava beskonačna
jeka što izrasta iz malenih ljuski mraka. Taj astronomski
titraj usporava bezbrojne iskre posve mladih planeta,
razdvaja pepeljasta i neplodna mora. Tamo gdje dugo lebde
granice svoda, odbačeni smo među alge i meduze što izviru
iz šumova prekomjernih izvora. Velika crvena pjega
Jupitera vrtloži se s obiju strana svemirskog ekvatora.
U vrućim oblacima nevidljivih sfera vibriraju olujni diskovi
i sjene, a prodorni signali i magnetska polja odjekuju u
pršljenima sionskih stijena.

HIPNOS U SPREMNIKU

Hipnos, bog noćnih mórā, doziva nas kroz polja plazme
koja počinju svijetliti. Zaboravljene su sjetne boje sutona
i sjajne aure, krivulje sjena i jantarni dragulji što ih more
u zimskim olujama izbacuje na pijesak. Na čudnim
mjestima mogu se pronaći krhki, neprolazni komadići neba,
i ta nerealnost beskraja odražava se u neizrecivim slikama.
Čini se kako u isto vrijeme možemo dodirnuti sve točke
svemira, obuhvatiti cijeli nevidljivi svijet što se nazire na
obzoru i rasipa u beskonačnom broju utvara. Mjesečevi
krateri i visoravni pokriveni su rastopljenim staklom,
plavičaste nijanse na tamnim rubovima bazaltnih stijena
refleksije su raspršenih oblaka kometa.

PRAZNO ZRCALO

Oduvijek Zemlja isijava plavu svjetlost, i njene zakašnjele tajne nadmašuju sve optičke sprave, prizme i okrugle leće. Kada kroz zrcala uzdignutih teleskopa odjekuju nezemaljski psalmi, čini se da s valovite i hladne kože planeta klizi posljednja obasjana kap. U srebrnom pijesku spajaju se vulkani i carstva minerala, pokreću tajne zone i rastaču beskonačna zvijezda. Možda čudna kruženja otkriju prikrите tornjeve prepune fosila, spiralne pećine izumrlih gmazova, tragove pogašenih boja života. Kroz maglene sfere kotrlja se bezbroj krhotina, gomilaju se pješćani nizovi, i krugovi zamrlog korijenja polako nestaju u beskraju.

KROTITELJ SFERA

U zviježđu Kasiopeja magla je zablistala novim sjajem,
neizmjerni bljesak Sunca obnovio je svu raskoš svjetlosnih
godina. Pod nebeskim zidinama tope se guste vezuvske
predaje i goruće pećine, vidimo sačuvane sjene pomiješane
s blatom i odrazom bijelih oblaka. Bez zemaljske ravni nebo
je bestjelesno, prazno uporište. Može biti luminiscentno
Kleinovo plavetnilo, zrcalo dubokih vidika što raznosi
munje i mulj prvog mašinskoga doba. Taj uskovitlani oblak
uzdiže se iz nagiba tamne osi, plovi kao mračno predivo
kroz nebeske sfere.

PIJESAK UNIVERZUMA

Nakon pada iz drevnoga raja zviježđa Orion, činilo se da je svemir samo rezonantna kutija, tjeskobni ocean kojeg usporavaju elektrode. Iz krhotina svjetla ponekad isijavaju skriveni elementi. U visini nebeskog ekvatora razlažu se bezbrojni kristali, sjaje dojmljivi dragulji sakupljeni iz suza prognanih anđela. Kao da smo satkani od fantomskih stvari, duboko u nebu iščezavamo poput utvara beskraj. Kad vjetar pokrene oblake prašine, prema rubu kozmosa povlače se biološki arhivi, gustoća kostiju, krhki sedef školjki, zrnati karboni iz svijeta duhova, i rasuti komadići zvijezda.

VRTLOŽNA CESTA

Kad zrcala odražavaju gustu i plavu svjetlost fotona, sve nepouzidane slike lebde poput raspršenih zvijezda nad tamnim poljima. U sutonu samo razmrvljena glina čuva neskladne ostatke zaboravljenog krajolika. Otkada su snovi zaposjeli sve važne zemaljske nizove, kristalne mreže ponavljaju titranje nebeskih valova. U zrcalnim vrtlozima svečane se tajne razlažu u krugovima aurora i brzim bljeskovima plazme što leti kroz mrak. Vječno kovitlanje ispunja biserno sunce i smrznute pločice tame koje su bliske zemlji, biljkama i ličinkama noćnih leptira.

DVOSTRUKA MJESTA

Stvarnost se raspukla u zelene boje metana, u dvostruke duge i goleme crvotočine. Rastaljene stijene prodiru kroz zrak, isparavaju iz magle udaljenih planeta. Svjedoci smo rađanja zvijezda izgubljenih u vremenu. Spirale tamnih galaksija, i portali vremena, isijavaju moćnu energiju rubina. Zamrznute sjene opala odašilju prizore ispunjene ohlađenim suncem i zaleđenim diskovima zvjezdanih oblaka. Polderi sjevernih mora okreću se u mraku, svjetlucaju u brzim elipsama. Polarne aurore utvarno blješte na ugljenu što ga izbacuje beskonačni ocean. Tako zaleđene slike, ekspozicije duge tek nekoliko sekundi, jezive su staze apsurdna. U brzom letu možda smo kristali ili ptice, prolazimo kroz svodove planeta. Možemo ispuniti prazninu mora, uzdići se iznad kometa i meteora, odlebdjeti sve do pustoši gdje zvijezde sjaje žarkonarančastim svjetlom.

SLIKA KOJA NEDOSTAJE

PLANET UNUTARNJEG SJAJA

Možda se u tami još razdvajaju kontinenti i okreću projekcije nebeskih tijela. Najbliži planet višebojna je molekula, udarna igla što isijava nijeme slike. U zrakama, što putuju brže od svjetlosti, rotira sunce pustinje, vječni kalendari, kristalne lubanje i sateliti iz Nazce, kozmički atlasi i čuvari solarne eklipse. Iza svjetlucavih oblaka bezglasno naviru čahure boje zlata, reznice svjetla opasno izložene Suncu koje ih posve isušuje.

GEOMETRIJA MRAKA

Između sjajnih, bakrenih zrcala rasipaju se tuneli crvotočina,
kosti najstarijih fosila ljeskaju se u neprirodnim bojama.
Potamnjele relikvije isijavaju žive slike. Kad zlatna prašina
dolazi iz nepoznatih dimenzija, zajedno sa zvijezdama i
nevidljivim česticama obuhvaća cijelu galaksiju. U ravnini
nebeskog ekvatora pucketaju ohlađena lava i crni vulkanski
pijesak. U preostalim hijeroglifima zgušnjavaju se eoni
sunčanoga praha.

SAŽIMANJE VREMENA

Kad se nebo spušta u hladno plavetnilo, obnavljaju se legendarni ciklusi Atlantide, rotiraju vremenski oceani, uzdižu se akustički valovi i zgusnuti kometi izbačeni prema Suncu. Po starim proročanstvima kroz maglice Oriona dolazi Strijelac iz neolitika, naviru eoni hvatajući odjeke izvan rubova duše. U kratkim putanjama trepere alge zarobljene u ledu, zrnate sjemenke raspršene po tlu što nestaje. Duge fosforne iskre otimaju se iz tamnih točaka neba, slani talozi i sitna morska stvorenja upisuju rubinske granice kaosa.

SUNCE SVIJETLI NOĆU

Začet je veliki san na rubovima ponora. Kroz svjetlucavu maglu sunčeva praha misteriozna sila gura nemjerljivu tamu iz dubine svemira. U bezobličnom zraku struji topla magla anorganskih bića, zbližavaju se nedokučivi grebeni i mračni bljeskovi ugasle Afrike. U tunelima Van Allenovih pojasa ljeskaju se točke mrtvog sjaja, posljednji kosci Oriona i šupljikavi kometi dozrijevaju u neredu solarnoga vjetra.

MJESTA ZA ČEKANJE

Tamni se Mjesec rasipa u kristale pijeska i raspršene odsjaje minerala. Čudesna buka dolazi iz kozmičkih zidova, a guste meteorske mreže i žarke maglice Tarantule zrače novom energijom. Otkad su mala sunca i oblaci boje cinobera okružili naš tamni tok, svjetlo isijava u svim pravcima. Mogli bismo ponovno vidjeti hrastove šume, željezničke pragove premazane katranom, bijele glorijske, crvene lepeze munja i duge sjene što krivudaju odronima.

OPČINJENOST NEBOM

Tisućama se godina otapaju oblaci Južne krune, diskovi zvijezda i prašine vraćaju ih u blizinu Sunca. U žučkastoj magli šire se veličanstveni kozmički lukovi i uzburkane petlje novorođenih zvijezda. Kada su sagorijevali elektroni u Van Allenovim zonama radijacije, orbita Zemlje svijetlila je kao Sunce. U zrcalima teleskopa mogli smo gledati isijavanja nepokorenih planeta, motriti kako se mijenjao Mars, vidjeti prvobitne tragove i mikroskopski život na Zemlji. Nad magnetskim poljima zadržalo se meko podrhtavanje svemira, hologramski valovi u sjenama nerođenih bića.

NULTA GRAVITACIJA

Iza Orionova oblaka kometa, što lebdi nebom još od doba zemaljske tame, beznadni trzaj struji površinom neba. U tom kozmičkom algoritmu najsjanije točke mladih zvijezda raspadaju se u ledene kristale, a putanje planeta prekrio je sjaj davnog svemira. Otkad su hologramske slike preplavile Zemlju, njeni meridijani i paralele plutaju kao sjajne kapljice žive, a bezračni oceani mogu osvijetliti najdublju tminu galaksije.

PUTNICI MEĐU ZVIJEZDAMA

PJENA TAMNE TVARI

Kad vrući Santana viori rasprsnu kugle zaleđenih kristala,
zvijezde vuku svemirski pejzaž ususret crnim bezdanim.
Brzi kometi nadlijeću zatamnjeni obzor, i možda doista
lebdimo u hologramima nestalih planeta. Na te pojave može
se gledati fatalistički. Divlje čestice našeg kozmosa samo
vibriraju na rubovima električne tame. Kažu da tada bogovi
brišu prošlost, a sveti savezi zemlju odvajaju od tijela.

ČESTICE NEZEMALJSKOG SVIJETA

More dilitijskih kristala čudesno je promijenilo obzor.
Crteži prvih legendi o vremenu snivanja prikazuju duhove
iz nomadskih plemena. Žive u neprozirnim i maglenim
pustošima, a njihove pustinjske duše imaju opore aure
pješčanih ruža. O tom fenomenu ne postoje arheološki
tragovi, ipak je vidljivo da će vatrene kiše, i snažne
meteorske oluje, otkriti blistave okamine cvjetnica.
Neobične zvjezdane vrste stare milijunima godina.

UTVARNI ZIDOVI

Među nomadima sjevera kruže legende o pločama rastaljena stakla, o živom tkanju zemaljskog prostora. Ipak vjerujemo da će našu budućnost oblikovati utvarni zidovi, guste kiše magnetskih čestica što potječe od ljudi koji su otplutali u svemir.

NA TAJNOM MJESTU

Magični strojevi najavljuju čudesno stoljeće. U zrcalnim sferama, i poljima bez gravitacije, mnoštvo je novih genetskih šifri. Ritualni roboti i električne ptice dragi su kućni ljubimci, dirljivim zvucima obnavljaju uspomene na priče o anđelu čuvaru.

PROLAZI U DRUGE SVJETOVE

Kad plavo svjetlo preplavi žute rubove Saturnova neba,
Sunce se prekriva plaštem tame. Zastrašujuće su dimenzije
tjesnaca i vrleti potonulih kontinenata. Možda je riječ o
nekoj vrsti apsurdna po kojem se vrijeme kreće unatrag, u
hologramsku maglu koja tvori naš svijet.

VJEČNA SADAŠNJOST

U doba suncostaja jeka zemlje razotkriva milenijske
zagonetke, laserske čestice zvjezdanoga praha što lebde
svemirom još od vremena kad su naši preci hodali tropskim
savanama. Iza pustoši kreolskih prašuma pješćana je magla,
čuje se kako skupine zmajeva oponašaju najstarije glasove.
Kao da njihov svijet isparava u punom spektru boja, lakši su
od zraka i žele poletjeti.

OBRUČ NEREALNOSTI

U tamnom srcu zrak je zrnat i gust. Nepoznate vrste ptica
pjevaju izumrle pjesme, prerijski sokoli dugo se vrtlože nad
plijenom. Samo raznobojne utvare lebde kroz crveni žar
pustinje. Kad zemaljsku ploču obasjava gusto svjetlo
kometa, nirvana zavija u mračnom vjetru pješćanih oluja.

KONCENTRIČNI KRUGOVI

Otkada kruže glasine o središnjoj tami, govori se o Saturnovim prstenima i dobu kad je nebo bilo crno kao perje gavrana. Žudnja za mrakom potaknuta je dugim valovima polarne svjetlosti, zvjezdanim tunelima koji neprekidno odjekuju. Ako postoji prikladan zvuk, i biljke mogu opstati u potpunoj tmini. Oslíkani ulomci glinenih posuda, i plitki reljefi na tankim stjenkama pećina, opisuju kako se oduvijek žrtvovalo za carstvo smrti.

TERRAFORMERI

SAVRŠENO ARHIVARSTVO

Rasplamsale se vatre u kojima gore zapisi magova, plava zemlja i siva glina otopljene u smolama jantara. Besmrtno Sunce rastalilo je svodove planeta. U bešumnim putanjama solarnoga vjetra stapaju se crne kušnje alkemičara i valoviti znakovi glinenih pločica Gilgameša. Možda je u tome savršeno arhivarstvo. Sveopća prožetost bez jasnih slika i lapidarnih natpisa, požutjelih kostura i obasjanih krhotina. U božanskim vrtlozima zgušnjavaju se male crne rupe, neosvojive tajne i poruke o prostranstvu smrti.

GLASNICI ŽIVOTA

Kad eter obujmi raskoš tek rođenih planeta, vizije o starom tlu svom silinom udaraju u kozmičke zidove. Zrcalna dubina podsjeća na otopine srebra i doba kad je svjetlo iz spiralne galaksije Andromeda krenulo na jalovu zemaljsku ravan. Kroz zrake s Olimpa odmataju se intergalaktičke karte, sjaje visoki obronci mjesečevih planina u Zaljevu duge. Možemo dotaknuti titraje ledene prašine, čuti prve međuzvezdane poruke što kruže u gomilama kristala. Ta slučajna kartografija podrhtava u svakom atomu tamnih vrtloga, povezuje žive odjeke iz praskozorja solarnoga svijeta.

KRATERI GRAVITACIJE

Otkad je narančasta magla Titana zaklonila Saturnove prstene, u dubokim kraterima gravitacije otpočeli su ciklusi raspadanja meteora što plutaju niz vjetar. Ta žestoka slika urušava svijet u nešto prastaro i duboko. Iznad široke crte obzora lebde suhe vlati razgrnutih humaka, pokreće se mračni šapat spore krvi. Skriveni glasovi i gomile stijena pucaju u hipu. Pratimo putovanje prvih ekspedicija do Sibira, kratke sjene turobnih preprodavača lisičjeg krzna. Neprozirni snovi povezuju lovce s teleskopskim ciljnikom, jahače sa srebrnim mecima, trapere i pustolove. Žive i bučne ode posvećene su žutim travama, gušterima i pticama koje dolaze poslije svake pustoši.

KAMEN IZ ROSETTE

Nakon zimskog solsticija izronili su čudni grebeni, sivi pješčanici prekriveni dijamantnom prašinom. Možda su to uistinu tragovi što slave davna hodočašća, iz vremena kad su perzijski magovi gledali u nebo Babilona. Vjerovali u božansku tajnu, u tamni miris tamjana i smirne, slatke smole smrti. Duboko pod pijeskom biblijsko je more i prve mape sinajskih grebena. Tamo gdje laserske zrake čuvaju blistave pokrove i mumije od zlata, gusti redovi hijeroglifa odjekuju magijom. Ponekad se čuje kako s neba lepršaju pahulje božanske mane, a u posmrtnim maskama mladih faraona pucaju Sunčevi pečati.

REFLEKSIJE TAMNE STRANE

Pokraj starog groblja miriše pokošena trava, a treperenje zemlje i gustoga zraka govori o ledenom cvijeću i snovima umrlih. To su galaksije na kraju crnog asfalta. Nad trulim daskama raspadaju se polja lavande, opustošena neba. Pod kamenim zidom, u nejasnoj dubini, svijetli prah dudovih svilaca koji se kupuju u Veneciji i krijumčare preko južnih otoka. Opipljiva modrina proteže se kroz plosnato kamenje i nevidljive kozmičke zidove. Još bliže, uzduž srebrnog bosiljka i ljubičastog ružmarina, odiše sjajem davnog svemira. U plitkoj zemlji raspadaju se katedrale od ružičastog i bijelog mramora, žuta trava raste iz oštrica mjesečine.

FANTOMSKI BLIZANCI

U svemu što prati isijavanje kozmosa rasipaju se usporedni zvukovi. Skeneri i topografska mjerenja otkrivaju neprimjetnu špilju naših snova. U pukotinama tame ljeska se višebojna magla, zračni horizont. Na rubu obzorja mesijanske slike. U smjeru kretanja Sunca, od istoka prema zapadu, struje glasovi o anđeoskim gajevima i otrovnom bršljanu. Pomućene su granice između ljudi, životinja, biljaka, kamenja, bogova, paučine i kukaca. Kada se misli da idu na jug, ili na sjever, astralni snovi nošeni su niz crne čipke i duboke sjene. Možemo se probuditi usred leta ptice, usnuti u varkama pustinje. Doseći tajnu spiralnih farandola, skončati u zagonetnom olovu prvih Cantosa. Izmaknuto nebo raspršilo se u česticama mraka.

DRUGA PRIRODA

Otkad su munje spalile babilonske pločice, u prah rasule tajanstvene ureze klinastoga pisma, sveta bića plutaju zajedno s kozmičkim vjetrom. Nejasni šumovi gomilaju se u dalekim sferama. Između crnog kamenja titraju otežali mjehurići zraka. Tamni meteori raznose magijsku prirodu svemira. U vrućim nanosima pijeska i užarenog boksita lebde odjeci strombolskih misterija. Spaljena zemlja i tinjajući pepeo rastopili su slavna Ikarova krila. Lava je zasula modra pročelja i moćne tornjeve od bazalta. U koritima žutog sumpora otvaraju se duboki krateri vulkana, gigantski svodovi od pepela i soli. Zelena vatra fosfora razorila je zvijezde i zgusnute sjene tinjaju na rubovima obzora.

APOSTOLI ELEKTRICITETA

U RAVNINI SVEMIRA

U kasnim danima svemira kozmologija je izučavala tajne meteora što se dugo sagorijevajući šire u maglicama Mliječnoga puta. Zaboravljene su putanje davnih satelita. Savršeni izračuni velikoga praska pomiču se prema bijelim rubovima galaktičkog jata. Bez formula i proročanstava, izgubljena u svemiru, udaljila se Zemlja. U laboratorijima Nielsa Bohra pokreću se ekrani zacrnjene prašine, nestvarni zidovi svijetle u plodnoj zavjetrini logosa. Nebo se raspalo na slobodne kvarkove, i male udarne zrake. Neopipljiva silina zraka pomiče strune mraka i sjajne kupole od zvijezda.

CRVENI POMAK

Otkad su ostaci ranijih svemira prekrili Sunce, guste simetrije iza zvijezda usporavaju horizont. Otvaraju se magnetske točke mladih galaksija, luminozne boje eksplodiraju u tami. U zonama nevidljivog, što je preteklo život i gravitaciju, sažimaju se granice snova i prirodne geometrije. Između napuklih grebena zrcale se prastare utvare, u grimiznoj pustoši ruže jerihonske mirišu na vječnost.

DVOJNE ZVIJEZDE

Na mjestima gdje su bili vulkani i pepelni oblaci, svemir je skliznuo u duboku jamu. U toj divnoj preobrazbi želimo biti poput žarkih kukaca što prekrivaju sjene. U vrućem dahu obuzdati rojeve asteroida i spiralne galaksije koje bujaju neviđenim sjajem. Kad dvojne zvijezde blago zaljuljaju površinu zraka, u fosfornoj prašini postat ćemo grmovi ružmarina. U malim prazninama, gdje su zore narančaste i spore, strujimo beskrajno dugo kroz sva sjećanja svijeta. Kad izmiče vanjština stvari, lako je uhvatiti solarni vjetar i zauzdati projekcije astrala.

NI ISTOČNO NI ZAPADNO

Na svim stranama svijeta šire se valovite praznine, vlažna skrovišta u monotonim ponorima stijena. Bolna su pomračenja u sjenama kozmičkih zidova, u bljeskovima planetarnih maglica i spiralama galaksija. U velikom prožimanju, koje nema granica, gomilaju se krhotine kupola i šarenih mozaika, sive nijanse mrava i kukaca. U noćnom cvijeću trepere žilice purpura, u mramoru se cakli kobalt koji će zgnječiti korone zvijezda.

RAVNOTEŽA VREMENA

Kad iz tame nadolaze nejasni šumovi, pratimo beskonačne ubrzivače svemira, bljesak galaktičkoga vala, suludu vrtnju materije. U grumenima zemlje koju raznosi vjetar, ljušte se stoljeća. Izgaraju vruće čestice mraka, svjetlo vibrira u padu preko nedostupnih obzora. Takva neba prepuštena su letu bez početka i kraja. Kroz pukotine i duge odsjaje propuštaju beskrajnu ravnotežu vremena. Na tihim rubovima obzora ponekad vidimo srebrnu travu protkanu mjesečinom, pepelne maslačke što svjetlucaju poput svježeg noćnog zraka u jeseni. Neke od zvijezda trepere u magli, odišu svjetlošću mladog kozmičkoga jata.

GRANIČNO PODRUČJE

Kad podrhtava Zemlja, planet neugasla sjaja, zvijer i anđeo razapinju nebeski ekvator. U hipnotičkom zvuku, koji podsjeća na šumove izumrlih životinja i pjev bijelih kitova, pokreću se zvijezde, odjekuju kozmičke strune natopljene bojama divljeg tla. U čudnoj tami praskaju aurore, rasipaju se poput čestica praha na trijemu od crvenog mramora. Možemo ih nazivati dojmljivim glasnicima i neobičnim kuririma, božanskim apostolima koji će zaljuljati beskonačnost.

NEOBJAŠNJIVE STVARI

Gusta zelena kiša stvorila je novi krvotok, sasvim maleno srce s pjegama, bijelim mrljama i poremećenim genima.

U nestvarnoj plaveti rastu sablasni vrtovi, poput snažnog korijenja crvena zemaljska ravan podrhtava u tamnoj prašini što spaljuje obzor. Na zrcalnim stranama svoda kuglaste munje isijavaju iz beskraja koji zamračuje nebo.

U BESKRAJNOM TOKU

VARANJE LAĐARA

Kad aurore putuju preko stepa i oceana, sablasni vrtovi
lebde oko Zemlje, razlažu se poput kinetičkih slika. Dok
udišemo slanu tamu diluvijalnoga doba, sanjamo maglu i
tamnozelene šume, plavetnilo što dugo treperi u fosilima.
Na zapadu, posve su sužene granice svježeg humusa,
mračne žarnjače mirišu na vlati ljubičastog cvijeća. Između
napuklih stijena sumaglica podrhtava u noćnom zraku, i
posve mladi macaklini trepere u nestvarnoj plaveti. Na
vulkanskom pijesku izmjenjuju se karbonske paprati i opore
trstike. Paučinaste zrake i odsjaji boja lete zrakom.

EFEKTI LEPTIRA

Odsjaji mjesečine mogu nas lako uzdignuti kroz koronu
Mjeseca, u kojoj čujemo jeku čiste svjetlosti. Nakon
Bachovih apstraktnih harmonija neskladne zrake dolaze iz
kruga gravitacije. Čudna simetrija raspada se u fraktale,
privlači slabu i treperavu silu ukroćene prirode. Zemaljski
raj nepouzdan je poput nebeskih boja i fluida plazme. Kad
bezbrojni astrali udaraju u kozmičke zidove, zrcale se u
uskom krugu galaktike. Kroz zvjezdane tunele lebde
besmrtna tajna, žuti leptiri i duše iz drugih svjetova.

REZONANTNA KUTIJA

U tvrdim krugovima megalitnih stijena potonulo je nebo,
rasulo se u travu i šaš. Na kotaču Božje čestice možda
svijetle posljednje zrake elektriciteta. I talog srca težak je
poput modrih dragulja, dubokih vrtloga u prašini koja
zamračuje svod. U kovitlacima podrhtava teški kamen
gravitacije, duhovi opijeni helijem posve polude od
reinkarnacija. Taj strašni zvuk ubrzava u hajkama na divlje
životinje i kitove koji skončavaju u plićacima. Na svim
stranama svijeta zlokobni su akordi nepotrošivih galaksija,
božanske epifanije progaraju svemir još od Galilejeva doba.

TOBOGAN SMRTI

Otkad su astronauti hodali po Mjesecu, kao da s pouzdanjem zakoraču u vječnost, predaje govore o dobu velikog izumiranja. U zrcalima teleskopa vide se odsjaji nestvarnih boja, lebdeće katedrale od stakla, i nezemaljski sjaj tisuća godina iskustva. Možda je to obećana zemlja, božanski aspekt iščezlih bića. Nemoguće je sagledati vihorna mjesta što su ih ljudi davno napustili. To jezivo udaljavanje uspostavlja se u malim iskrama i nejasnim krhotinama. Odlomci bezbrojnih kristala rasprsnu se u podivljalom zraku. Pomiču se kontinenti, uzdižu milje bijelih pustinja. Kad rasuti fotoni lebde u beskraju, samo davna prašina isparava u plavičastu tamu.

U BESKRAJNOM TOKU

Iz dubine Zemlje uzdižu se vatreni stupovi, svjetlosni piloni izgaraju na strmim stranama neba. Tamo gdje su nekoć nastajale zvijezde svjetlucaju žive laserske zrake i svjetleći oblaci mijenjaju nam svojstva. U tihim poljima sanjamo bljesak svemira, zone neobjašnjivih vizija. U čudesnim prividima nestaju biljke, ribe, ptice, i sve poznate životinje. Tako maleni dio stvarnosti u dubokom svemiru ima snažan eho. Blistava beskonačnost podiže kristale i prizme, širi se u spektrima duhova i raznobojnih maglica.

PARABOLIČNI LETOVI

Otkad su naša tijela zaposjeli snovi, astralni svijet posve se promijenio. U koronama zvijezda zrcale se nepoznate vrste svjetlosti, plutaju solarne magle, trepere nestabilni oblici, isijavaju zrake valovitog sjaja. Iz čestica supernove nestali su predivni zvukovi botaničkog svijeta, bliske projekcije aura i magnetskih polja. Otkucaji srca tako su duboki da se više ne vraćaju u vrijeme.

GALAKTIČKO SUNCE

U čudnom algoritmu ubrzavaju zvijezda i sile kozmosa,
aureole mraka počinju sjati poput Sunca. U neprestanom
šumu svjetla mijenjamo se brže od Zemlje i oceana što
plutaju u dugim astronomskim titrajima. Pod kopitima
divljih krda pucaju lijepe sjemenke nevidljiva svijeta, u
jarkim i ostrim nijansama brzi kometi mogu približiti
pradavne slike. U ravnini horizonta zvijeri se prikrajaju
kroz visoku travu, mladi jeleni pasu na zelenim čistinama.
Kad solarni vjetar obrće rotaciju Zemlje, obuhvaća nas
kozmičko strujanje, bezgranični horizont.

VJEČNI KALENDARI

Dok se obnavlja nevjerojatni sjaj kozmosa, besmrtnost u nama pokreće nevidljiva čudovišta, prekomjerne vrulje i gejzire, ludilo i smrt. Otkada sferna zrcala lebde nad Zemljom istodobno odražavaju istočne i zapadne putove. U rojevima misli ravnamo se po vertikali njihala, plutamo u mrežama krhotina i pomutnji mehaničkih dimenzija. Kako usporava život na planetima, stapaju se u nama oceani žive tvari. Dijelimo se u rubinska svjetla što brzo lete kroz nebo.

BIJELA SVJETLOST U DAHU

IZVAN POZNATE STVARNOSTI

Zbog nagiba zemaljske osi iz kozmosa isijavaju snopovi mrtvih neurona. Zvezdana jata duboko u nama hvataju vibracije. Taj zvuk uzdiže se iz daha, hipnotičko iskustvo prepuno je slikovitih detalja. U pješčanim morima Mjeseca potapaju se megaliti Biminija, u pepelnoj svjetlu isijavaju arabeske iz Nazce. Kroz prašinu kratera urušavaju se vелеbne piramide iz Doline kraljeva, i svodovi grobnica zatrpani glibom. Prozirno crnilo ima težište u zemlji, obuhvaća ploče bez odsjaja, plave kristale i magnetske struje, nezemaljski drhtaj što prolazi svodom.

BOŽANSKA KONSTANTA

Na nebu mnoštvo je svjetlećih tragova, dugih iskrenja što se rasipaju kroz magnetske struje koje nikad nećemo dosegnuti. Koncentrični krugovi sjaja i plavi rubovi pucketaju nad gorućim lokvama. Otkada je svjetlo eksplodiralo u zvijezdu Perzeja, pokreću se grabežljive sablasti, neobuzdani kaos. Na Zemlji, koja se doimala vječnom, izobličeno je tkanje prostora. Prekomjerni teret isparava iz mraka keramičkih posuda, odjekuje kroz krivulje i sjene babilonskih krhotina.

SVIJET JE VIDLJIV I NEVIDLJIV

Kad crveni divovi isijavaju narančastu svjetlost, pridajemo im magična svojstva. Blistava jata kometa i zelene ljuštore školjki uzdižu se kroz spiralne stijene Kapadokije. Između smeđih kostiju dinosaura trepere žarki fosili, tinjaju polja ugaslih kvazara. Kroz mjehuriće etera stobojna čudovišta pokreću diskove katrana i smole. U davnim lovištima vatrena su krda uronjena u oblake, njihove intenzivne aure mogu se usporediti s beskrajem.

IZ NEPOZNATIH DIMENZIJA

Pod svodovima galaksija struje nedostižne vibracije iz unutrašnjosti svemira. Taj kinetički svijet samo je koloidna mreža, raspršeni sunčev odsjaj u poljima bez oštine. Kada gusto svjetlo pomiče milijune godina, među komadićima metala i krhotinama stijena pokrenu se neponovljivi svjetovi. U crvenkastom sjaju zrcale se biserni grebeni, jarke boje pijeska i azurni opal. U napuštenim klancima čujemo davne odjeke, valovite šumove iz mraka dubokih orbita.

BIJELE ZONE

Iza razdoblja tame, kakva još postoji u davno potonulim kontinentima, nestali su čitavi svjetovi. Poput gorućeg grma i tlo se razdvojilo u glinene pločice. Besmrtni sjaj spaljuje blato zatočeno na dnu mraka. To bezgranično kretanje vijuga prema zvijezdama, odjekuje kroz zimski solsticij i proljetni ekvinocij, raskriva se horizontalno i vertikalno. Prigušeni eho raste u pjevu nestabilnih valova, u šumu neutrina, i u bijelim zonama što se prostiru tako daleko da nebo blista kao prazno zrcalo.

BESKRAJNI NIZOVI

Kada se pomiču hologramska zrcala, vibracije kaosa šire se kroz velika prostranstva, obnavljaju različite privide. U dnu nebeskih boja zrcale se duhovi prvih psihonauta, pokreću zaleđene tajne kozmičkih ekspedicija. U slavnim zonama okcidenta, gdje su kometi sastavljeni od tankog granita i kristalnih vlati, sustigli smo veliki dio stvarnosti. U svojim aurama prenosimo neizmjerne obasjanja što se uzdižu iz svemirske tame. Neugasle slike vraćaju nas u beskrajne nizove.

GLAD ZA SNOVIMA

Zbog veze s astronomijom snovi su nešto posve realno, njihova fatalna melankolija potaknuta je prahom ruševina, naborima gustog zraka, neobuzdanim utvarama što dolaze iz nestvarne daljine. Kada se pokrenu neobični šumovi sfera, izvori najsitnijih kometa u Oortovu oblaku trepere kroz zatamnjene diskove magle i prašine. Rojevi vatrenih kugli ljeskaju se oslobođeni gravitacije, a tama isijava čudnu jasnoću nalik svjetlosti. Tada se čini da su naše duše bijeli magnetski krugovi, nejasne strune što svjetlucaju u tjeskobnim klopama mraka.

PREKO GRANICE SMRTI

Tamo gdje čestice crnila stvaraju totalnu nebesku sferu,
magnetski polovi mijenjaju smjer. Na rubovima ponora,
kozmos tinja zajedno s planetima i lijepim refleksijama
maglica. U zvjezdanim tunelima obnavljaju se fluidne tajne
kvantova, besmrtna putanja spajaju se u prašini nerealnih
boja. Zajedno s nama mnoga nezemaljska i astralna bića
obnavljaju valoviti sjaj što juri ususret vatrenim aurama.
Ta silna i beznadna gravitacija zakriva brze orbite, mlade
kristale što prkosno svijetle dok poniremo kroz svemir.

BEZVREMENI ELEMENT

VELIKI TRANSFORMATORI

Privučeni gustoćom zemlje tonemo u prazninu, zajedno s blijedim slikama i nejasnim šumovima prirode. Kao da nikada nisu postojali neobični vidici i zapamćene starine, neukrotivi odjeci gravitacije. Iza bijele trake Mliječnog puta nebo se posve promijenilo, žarki ostaci vrtloga podsjećaju na sipki pijesak pustinje. Utonuli smo u slikovite kratere, među kozmička zrcala što dolaze iz nepoznatih zvijezda. Kroz srebrnu emulziju izgaraju vatrene kugle, meteore raznosi vjetar. Sunčeve strune naplavljuju svijet u toplu tminu, veliku nizinu gdje vječno oplakujemo svoje zatočeništvo.

NEOBIČNOST U SVEMIRU

Kad aure pucaju u nutrini zvijezda, eoni kozmičke prašine sjaje u ledenim dugama Saturnova neba. Predivno se obasjanje zgušnjava u zvjezdanim jatima koja još nemaju imena. Na skrovitim mjestima pratimo zrnatu strukturu Sunca, milijarde kometa isijavaju u orbitama plave svjetlosti. Dok tajanstvene zrake naviru iz dubine Zemlje, snopovi neprozirnih kristala isparavaju kroz svjetlosne rešetke.

PLUTAJUĆE VRIJEME

U tami koju su naplavili meteori Sunce je crno, okruženo sporim planetima. Zrnata svjetla kozmičkih maglica rasipaju se kroz prstenaste slike. Pridošli asteroid nosi blato, šljunak i dijamante iz prošlosti svijeta. U okaminama morskih kornjača, i u dijelovima golemog kostura tiranosaure, čini se da svjetlucaju galaksije. Kroz minerale pradavnih stijena neutrini se vraćaju na tlo, zgušnjavaju se u zlato, srebro i teške metale. U zvjezdanim sustavima koji su već na kraju evolucije, pluta hologramski disk odaslan sa Zemlje.

ELIKSIR BRZINE

U novom danu nebo se promijenilo. Nepoznata zvijezda Dupini 2013 zgušnjava se u kvantnom bljesku, može nas pronijeti kroz uska vrata svemira. U zvijezdu Lire naš kut je savršena praznina. Svjetleća mreža što dodiruje gusti oblak kometa, hipnotički veo svjetla zamrznut u vremenu. Kroz duge kadrove čini se da univerzum lebdi kao svemirski brod u Magellanovoj maglici. Možemo pratiti obasjanja što se razlijevaju kroz sva bića, minerale i zamračena zrnca pijeska. U brzim strunama treperi kipuće blago lovaca na vihore, gorući oblaci podrhtavaju u zraku. Kad hologramski planeti rotiraju zajedno sa Zemljom, snovi psihonauta nalikuju na lijepu auru dijamantnih planeta.

BEZVREMENI ELEMENT

Ledena prašina u svemir odbacuje prstenaste slike, sipko svjetlo kometa i nestalnih galaksija. Možda je to konačna slika, božanska epifanija; biti izbačen iz tijela kao Sjena. S ruba nevidljiva kozmosa mrak naplavljuje veličanstvene snove, kaotične šumove koji milijardama godina povezuju hladno plavetnilo.

POGOVOR

Više nego li se, u novom tisućljeću, pjesnikinja Gordana Benić „odzemljila“ ili u svemir odletjela, ona se „odmeđila“, odnosno odrekla ograničenja što joj imaginaciji smiju zadavati kriterij zbilje, logika izvođenja ili norma pisanja. Drugačije rečeno, vođena je ponajprije ekstatičnošću viđenja, ekspanzijom poticaja, elastičnošću oblikovanja, ezoteričnošću mišljnja, euforičnošću osjećaja – sve u svemu, energijom stvaranja autonomnog prostora fantastičnog, oniričkog predznaka, a kozmičkih protega i ukrižanih koordinatnih sustava.

Spomenuo sam novo tisućljeće jer, po mojem mišljenju, zbirkom *Balada o neizrecivom* (pisanom 2001– 2002, objavljenom 2003) njezino pjesništvo zadobiva novi i originalni zamah; oslobađa se gravitacije i topološke određenosti, odmiče se od inače dominantnih intimističkih ili lokalno obilježenih motiva, a okreće se univerzalizmu, unanizmu, kozmopolitizmu i kozmizmu. Pet njezinih prethodnih pjesničkih zbirki već je i naslovima ukazivalo na zemne i komorne okvire (*Soba, Kovači sjene, Trag morije, Dubina i Laterna magica*), a učestalo inspirativno ishodište bila je splitska Dioklecijanova palača. Naravno, moglo bi se ukazati kako već *laterna magica* preokreće svjetlosne silnice i na svoj ih način očučuje, kako morija nipošto ne ostavlja faktički pouzdan trag i kako dubina itekako može voditi onostranom, dapače, stimulirati obrat prema vertikali. Međutim koliko god pjesnička invencija Gordane Benić znala iz običnoga i dohvatljivoga također izbiti metafizičke slutnje i pridati svakidašnjici auru čudesnoga, tek je u zbirkama iz posljednjih desetak godina ostvarila potpuno čvrst i cjelovit pjesnički univerzum, izvela prodor u prostore maksimalne slobode kretanja i zamišljanja. Možemo ipak priznati da njezine ranije faze i ovu sadašnju donekle povezuju stanovita melankolija i sjenovitost, povremena sordiniranost i distingviranost tona, pa i sklonost oksimoronskim, tragigrotesknim spojevima.

Spomenuta (po meni prevratna) zbirka *Balada o neizrecivom* završava odjeljkom nazvanim *Exodos*, podnaslovljenim „Pozdrav nama koji gledamo u nebo sanjajući o čarobnim ljestvama“, a koji glasi: „*Anima mundi* dijeli se i umnožava, zračni duhovi pjevaju nad vodama Aquarius kao da je svemirski ekvator tek dodirnuo prostore nestvarnosti.“ A najnovija zbirka, nazvana upravo *Nebeski ekvator*, započinje *mottom* ili *posvetom* na uvodnome mjestu: „Ravna i blistava zraka ekvatora presijeca nebo / Mjeri ljudske duše, određuje im nasljednike... / (pavana za nestale psihonaute)“. Dakle Gordana Benić od jedne do druge pjesničke knjige kroz čitavo desetljeće razvija ideju nekog duševnog uspona, nebeske sanjarije i nadmašivanja zbilje, a pritom zamišljenom beskraj pridaje ipak i

određeni orijentir ili reper u vidu ekvatora.

Kozmički uzgon nije nepoznanica za kreativnu maštu; interstelarnim i galaktičkim prostranstvima prošetale su se misli i vizije mnogih religioznih kontemplativaca, običnih fantastičara i autentičnih pjesnika, u najmanju ruku u rasponu od Dantea do Blakea. Ni novije hrvatsko pjesništvo nije lišeno nadzemnih hodočašća, svemirskih pohoda, pogotovo kod Nikole Šopa, sve do *Šusa zvijezda* Zvonimira Baloga. Ali konstelacije Gordane Benić idu dalje od kozmografskih koordinata i astronomskih zvjezdovida; kako izrastaju iz dubine duševnosti tako se i granaju u širine i visine zamišljenog univerzuma neograničeno slobodne kombinatorike.

Sama autorica, čini se, svoj opus razvija u okvirima dvaju – tematski dispartitnih, ali možda imaginativno komplementarnih – projekata, cjelina. Gravitacijski i pasatistički obilježenu dionicu vezuje uz poetske cikluse posvećene Dioklecijanovoj palači. Levitacijski i futurološki potencijal razvija u poetskim prozama sideralne inspiracije, kakve su upravo zastupljene i u *Nebeskom ekvatoru*. Tu pjesničku zbirku, zasad najnoviju, Gordana Benić smatra trećim dijelom zacrtane pentalogije, okrštene *Perpetuum mobile*, koja je započela objavljenim knjigama *Banalis gloria* i *Oblik duše*, a trebala bi se još nastaviti predviđenim naslovima *Bijeli šum* i *Peta dimenzija*.

Motivski repertoar ili verbalno-ikonički asortiman ni u ovoj zbirci nipošto nije reduktivan, skroman. Štoviše, u devet je ciklusa (numerički nimalo indiferentno) okupljena građa golemih specijalnih raspona i vrlo različite idejno-problemske provenijencije. Naravno da je diktat mašte dominantan i elastičnost povezivanja neophodna, no sastojci proistječu iz sasvim udaljenih i često vrlo proturječnih izvora. U novoj poetici Gordane Benić gotovo ravnopravno (no stoga nužno i pomalo autoironično) stječu se pritoci mistike i znanstvene fantastike, mitologije i astrofizike, arheologije i onirokritike, podjednako lako se prepušta govoru infantilne maštarije kao i specijalističkom jeziku, čak scijentističkom argou.

Pjesnikinja se rado oslanja na klasičnu kozmološku inventuru, nabrajajući pozicije Marsa i Saturna, Oriona i Titana, Kasiopeje i Andromede, da bi potom evazivno pribjegla pojmovima i kategorijama znanstvenog leksika, kao što su laserske zrake, koloidna mreža, rezonantna kutija, akustički valovi, udarna igla, pa i Božja čestica. Pozivat će se na hijerogliffe i Gilgameša, ali i na Nielsa Bohra i tunele Van Allenovih pojasa. Baveći se beskonačnim i bezdanim, „zrakastim beskrajem“ i „žarkom pustoši“, razvila je metodu upravo minuciozne deskripcije, a posebno preciznih kromatskih odrednica. Nema te boje što se neće pojaviti na obzorjima makrouniverzuma Gordane Benić, ali posebno smo morali zamijetiti „Kleinovo

luminiscentno plavetnilo“ (odnosi se na standardiziranu varijantu plave boje što ju je slikar Yves Klein patentirao pod kraticom YKB). Kad smo već kod slikarstva, autorica u jednom času spominje „vrstu gustog enformela“, što bi doista mogao biti dobar korelativ za inače učestalo „izobličeno tkanje prostora“.

Apologija bezobličja (ili polifokalnosti, što može biti analogno) provedena je sustavno kroz čitavu knjigu, počam od auftakta: „Krhotine se rasipaju i preslaguju u petlji vremena“, preko svojevrsnoga kategoričkog imperativa: „uzorke iz rastaljena tla složiti prema bojama života“, pa do zaključnog pasusa: „S ruba nevidljiva kozmosa mrak naplavljuje veličanstvene snove, kaotične šumove koji milijardama godina povezuju hladno plavetnilo.“ Možda središnje mjesto zbirke možemo pronaći u pjesmi „Fantomski blizanci“, koja također započinje vizijom ekspanzije, eksplozije, disperzije („U svemu što prati isijavanje kozmosa rasipaju se usporedni zvukovi“), nastavlja se fiksiranjem kaotičnosti, anarhičnosti, difuznosti („Pomućene su granice između ljudi, životinja, biljaka, kamenja, bogova, paučine i kukaca“), da bi sve završilo zahtjevom što povezuje iskustva arkanske i poetske sinteze („Doseći tajnu spiralnih farandola, skončati u zagonetnom olovu prvih Cantosa“).

Projektom kozmološke pentalogije Gordana Benić doista teži univerzalizmu i panoptičnosti dimenzija *Cantosa*. Koliko je riječ o pomirenju krajnosti, toliko je na djelu i svijest o nemogućnosti statične slike, mehaničke ravnoteže. Ako „zvijer i anđeo razapinju nebeski ekvator“, logično je da svaki vuče na svoju stranu, razumljivo je da afektivne i nagonske silnice samo u snovima nalaze ispunjenje: „Možemo se probuditi usred leta ptice, usnuti u varkama pustinje.“ Ali onirička komponenta bitna je za organsku, elastičnost govorenja, za bilokaciju ili trajnu evaziju lirsko-epskog subjekta.

Uostalom, govorni subjekt ove zbirke od prvoga je koraka na putu udvajanja: „Pravi je misterij kako smo Sjena i ja odlebdjele u svemir. Dogodilo se to posve neprimjetno, u nekoj vrsti sna [...]“. U posljednjem pak tekstu knjige za svjetlosnom eksplozijom slijedi značenjska implozija: „Možda je to konačna slika, božanska epifanija; biti izbačen iz tijela kao Sjena.“ Ta definitivna Sjena upravo je odvajanjem od tijela stekla bezgranične protege, pravo kretanja u svim smjerovima, mogućnost nadvladavanja paradoksa i apsurd, šansu poetskog obuhvata.

Tonko Maroević

Gordana Benić

Rođena 1950. u Splitu. Diplomirala književnost i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zadru te završila poslijediplomski studij književnosti u Zagrebu. Zastupljena je u brojnim domaćim i stranim antologijama suvremenog hrvatskog pjesništva. Njezina poezija prevedena je na desetak stranih jezika, a knjiga *Kovači sjene* (izbor iz poetskog opusa) objavljena je 2014. na francuskom jeziku.

Objavila je 16 poetskih zbirki i jednu knjigu publicistike: *Soba* (poezija, 1982), *Kovači sjene* (poezija, 1987), *Trag Morie* (poezija, 1992), *Dubina* (poezija, 1994), *Laterna Magica* (poezija, 1998), *Balada o neizrecivom* (poezija, 2003), *Godina Sfinge* (publicistika, 2003), *Unutarnje more : izabrane pjesme* (izbor i pogovor Zvonimir Mrkonjić, 2006), *Svijet bez predmeta* (poezija, 2007), *Banalis Gloria* (poezija, 2009), *Oblik duše* (poezija, 2011), *Nebeski ekvator* (poezija, 2015), *Bijeli šum* (poezija, 2019) te poetsko višeknjižje o Dioklecijanovoj palači u Splitu: *Palača zarobljenih snova : imaginarni putopisi* (2012), *Palača nezemaljskih snova : psihogrami* (2013), *Palača svjetla i sjene : kozmogrami* (2014), *Palača posljednjih kartografa* (2017).

Prema motivima poetske tetralogije o Dioklecijanovoj palači u produkciji HTV-a snimljen je dokumentarni film *Prizemljeni svemir* (2018).

Nagrade: Tin Ujević, nagrada Društva hrvatskih književnika za knjigu poezije *Laterna Magica* (1998); Vicko Andrić, konzervatorska nagrada Ministarstva kulture za novinarski opus o Dioklecijanovoj palači u Splitu (2000); Goranov vijenac za cjelokupni poetski opus (2014), Nagrada za književnost HAZU (*Nebeski ekvator*, poezija, 2018).

Biblioteka Online

knjiga 184

Gordana Benić

NEBESKI EKVATOR

© 2020 Gordana Benić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2020

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

insspirito / Pixabay.com

ISBN 978-953-345-789-5 (HTML)

ISBN 978-953-345-790-1 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-791-8 (PDF)

ISBN 978-953-345-792-5 (MOBI)

Prvo izdanje

Matica hrvatska, Zagreb, 2015.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**

